

Motion till riksdagen 2024/25:276

av **Torsten Elofsson (KD)**

Grundlagsförhör enligt dansk modell

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa s.k. grundlagsförhör enligt dansk modell och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I våra svenska domstolar gäller den s.k. omedelbarhetsprincipen. Principen framgår av 30 kap. 2 § rättegångsbalken och innebär att domar bara får grundas på det som framkommit vid huvudförhandlingen. Exempelvis måste parternas yrkanden, grunder och upptagen bevisning läggas fram muntligen direkt vid huvudförhandlingen, annars blir det inget processmaterial och får i sådant fall inte beaktas av rätten.

Den 1 januari 2022 trädde ett antal lagändringar i kraft som innebär vissa undantag från omedelbarhetsprincipen. Bland annat tillåts polisförhör som bevis i en rättegång om det anses lämpligt, vilket framgår av 35 kap. 15 § rättegångsbalken. Detta är något som Kristdemokraterna varit starkt pådrivande för.

Det finns dock skäl att ytterligare se över omedelbarhetsprincipen. Det förekommer att misstänkta tiger igenom hela förundersökningen för att sedan ”få allt serverat” och anpassa sina berättelser utifrån åklagarens framställan. Självklart är det den misstänktes fulla rätt att göra det, det finns ingen lagstiftad skyldighet att tala med polis eller åklagare. Men i våra nordiska grannländer finns en delvis annan ordning där omedelbarhetsprincipen inte tillmäts lika stor betydelse utan en viss förklaringsbörda inträder redan under förundersökningen. Detta är värt att titta på för att komma bort från en situation där det finns starka incitament att inte tala alls eller att pressa och hota vittnen att ändra sina vittnesmål fram till huvudförhandlingen.

I Danmark finns en möjlighet att hålla s.k. grundlagsförhör inför en domare där den misstänkte redan tidigt i förundersökningen hörs ingående om brottsmisstanken. Det som framkommer i detta förhör får sedan användas som processmaterial och anses ha ett högre bevisvärde än uppgifter som lämnats i ett ”vanligt” polisförhör. Självklart får

den misstänktes försvarare vara närvarande och det ställs i övrigt även högre formkrav än vid ett ”vanligt” förhör. Kristdemokraterna anser att detta bör införas även i Sverige.

Torsten Elofsson (KD)